

ordinibus constituti fuerint, nullo privilegio clericali, præsertim in criminalibus, gaudeant: in majoribus vero, ab executione ordinum, ad beneplacitum futuri Prælati, sint ipso jure suspensi.» (Ib.)

—Quid ulterius sancivit Sanct. Synodus?

R. In Sess. XXIII has pœnas sancivit et ampliavit dicens: «Pœnam quoque impositam iis qui contra hujus S. Synodi sub Paulo III, decretum, a capitulo, Episcopali Sede vacante, litteras dimissorias impetrant; ad illos, qui easdem litteras non a capitulo, sed ab aliis quibusvis, in jurisdictione Episcopi loco capituli, Sede vacante, succedentibus, obtinerent, mandat extendi. Concedentes autem dimissorias, contra formam decreti, ab officio et beneficio per annum sint ipso jure suspensi.» (Sess. XXIII, cap. 10.)

—Quid de beneficiorum provisione?

R. Jure communi prohibitum est capitulo et vicario conferre ea beneficia quæ exclusivæ potestatis Episcopalis sunt, sive simplicia, sive curata sint.

—Potest capitulum conferre aliqua beneficia Sede vacante?

R. Af. 1.º Potest nempe providere quæ sui juris sunt. 2.º Quæ simul cum Episcopo juste provideret, præbendas quoque officii, et quæ sunt patronatus Episcopi et capituli in simul.

—In harum provisione se inmiscet vicarius?

R. N. Est enim jus capituli tantum. Pari ratione in concursu ad beneficia curata providenda sese non inmiscet capitulum, est enim jus Episcopale, et proinde vicarii tantum.

—Potest vicarius concedere indulgentias?

R. Dubium est, sed potior videtur negativa sententia. Ideo in praxi non est ut eas concedant.

—Potest vicarius præsse capitulo?

R. Neg. Quamvis de illius corpore sit. Sed extra capitulum præcedit toti Clero, quamvis ibi canonici aliquot sint.

—Potest capitulum cogere vicarium ad rationem reddituum ipsi reddendam?

R. Neg. Concilium hoc tribuit Episcopo. «Episcopus vero ad eandem ecclesiam vacantem promotus ex iis quæ ad eum spectant, ab eisdem œconomo, vicario, et aliis qui-

buscumque officialibus et administratoribus, qui, Sede vacante, fuerunt a capitulo vel ab aliis in ejus locum constituti, etiam si fuerint ex eodem capitulo, rationem exigat officiorum, jurisdictionis, administrationis, aut cujuscumque eorum muneris; possitque eos punire, qui in eorum officio seu administratione deliquerint; etiam si prædicti officiales, redditis rationibus, a capitulo, vel a deputatis ab eodem, absolutionem aut liberationem obtinuerint.» (Sess. XXIV, cap. 16.) Mt.

—Tenetur capitulum rationes reddere Episcopo de aliquibus?

R. Af. Concilium prædictam sententiam his verbis finivit: «Eidem quoque Episcopo teneatur capitulum de scripturis ad ecclesiam pertinentibus, si quæ ad capitulum pervenerunt rationem reddere.» (Ib.) Mt.

LECTIO XL.

DE COLLEGIATIS ECCLESIIS.

—Quænam ecclesia Collegiata dicitur?

R. Quæ habet capitulum canonicorum Cathedrali simile, ad majorem cultus decorem, in civitate et templo nobilibus, veruntamen Episcopo nec consilium nec opem in Dioceseos gubernatione fert.

—Quotuplices sunt Collegiatae ecclesiæ?

R. 1.º Dividuntur in insignes et non insignes.

2.º In sæculares et regulares.

3.º In exemptas et non exemptas.

4.º Ratione capitulorum dividuntur etiam in numeratas et non numeratas. In his fere omnibus cum Cathedralium ecclesiarum capitulis conveniunt.

—Quo jure divisio Collegiatarum in insignes et non insignes inducta est?

R. Jure Tridentino. Nam cum loquitur de doctorali laurea, qua Dignitates et canonici Cathedralium ornati esse debent, Collegiatas insignes Cathedralibus æquiparat

dicens: «In Cathedralibus ecclesiis et Collegiatis insignibus conferantur tantum magistris, etc.» (Cap. 12, Sess. XXIV, de Ref. in gen.)

Similiter etiam caput 15 ejusdem Sess. incipit his verbis «In ecclesiis Catedralibus et Collegiatis insignibus.»

—Cujus est ecclesias Collegiatas erigere?

R. Olim hoc jure gaudebant Episcopi, nec constat in antiqua disciplina hoc jus fuisse reservatum Rom. Pontifici, nec in jure communi Episcopis prohibitum. Sed a sæculo XV a solis Pontificibus erectæ fuerunt Collegiatae (1) et quidem juste; nam aliquæ fundabantur antea in parvis oppidis, exiguis templis et sine competenti dote, unde dignitas Collegialis parvi pendebatur. E contra hodie per Datariam et consulta, ut plurimum, Sacra Concilii Congregatione, accurate expenduntur.

—Capitulum Collegiale cujus prælatus quasi Episcopali jurisdictione gaudet potest eligere vicarium capitularem?

R. Af. Imo et debet (2); nam Concilium, cum de electione vicarii capitularis loquitur, ita ait. «Et si ecclesia ipsa metropolitana fuerit aut exempta, capitulumque negligens fuerit» etc. (3).

—Quæ Collegiatae ecclesiae ex noviss. Convent. supersunt?

R. Præter Regium sacellum Regiasque capellas apud Toletum, Hispalim et Granatam, de quibus infra dicendum, quas noviss. concord. primo loco nominat in art. 21, sic de cæteris servandis ait.

2.º «Collegiatae in urbe provinciae principe ubi Episcopalis Sedes minime existat.»

3.º «Collegiatae patronatus particularis, quarum patroni onus in se recipiant supplendi differentiae sumptum, qui ad Collegiatae præ simplicis parochialis sustentationem et decus necessarii fuerint.»

(1) Ita resolvit Sacra Congreg. ut habet Cards. Petra, t. III, pág. 69, núm. 11.

(2) Ita resolvit Rota in liti ecclesiae Collegiatae apud Covarrubias, anno 1611, cujus Abbas jurisdictionem quasi episcopalem habebat cum territorio separato.

(3) Sess. XXI, cap. 16 de Ref.

4.º «Collegiatae sanctuarii in Ausenio monte (Covadonga) Roscidae vallis (Roncesvalles) Sancti Isidori in civitate Legionensi, Sacri montis Granatae, Sancti Ildephonsi Compluti, et Caesariani (Jerez de la Frontera.)»

—Hæc omnes Collegiatae hodie existunt?

R. Af. Nam ipsa ecclesia de Roncesvalles in Pampilonensi Diocesi hoc ipso anno (mense vero Septemb. 1866) capitulo donata, honori suo reddita est.

—Quid de Cathedralibus ecclesiis in quibus Episcopalis Sedes adimitur?

R. 5.º «Illæ ex Cathedralibus ecclesiis quæ, ut in hac conventionem præstitutum est, aliis sunt conjungendæ, tamquam Collegiatae conservabuntur.» (Ib.)

—Quænam in hoc casu continentur?

R. Quæ ex art. 5.º ipsius Concord. constant, qui quidem hæc habet: «Diocesis Albarracinensis unietur Terulensi, Barbastrensis Oscensi, Civitatensis Salmaticensi, Celsonensis Vicensi, Ibusensis Majoricensi, Nivariensi (Tenerife) Canariensi, Septensis Gaditanæ, et Tudelensis Pampilonensi.»

Hæc vero Ecclesiae, cum Diocesium nova circumscriptione adhuc facta non fuerit, prouti Cathedrales habentur, quamvis capitulum ipsarum ad instar collegiatarum comparatum sit.

—Amittitur titulus harum ecclesiarum?

R. Neg. «Earum Episcopi Diocesium, quibus altera ad jungetur, hujus etiam titulum gerent una cum proprio ecclesiae quam degunt.» (Ib.)

—Quid vero de cæteris collegiatis etiam insignibus?

R. «Reliquæ omnes collegiatae cujuscumque originis, antiquitatis et foundationis sint, dummodo locorum circumstantiæ hand quaquam impediunt, ad simplices parochiales rediguntur, cum eo tamen beneficiarum numero, qui præter parochum, tum ad parochialis ministerii exercitium, tum etiam ad divini cultus splendorem, necessarius videatur.» (Ib.)

—Supersunt aliquæ collegiatae exemptæ in Hispania?

R. Neg. Sequitur enim ipsa conv. dicens: «Horum tamen collegiorum conservatio ita quidem intelligenda erit

ut ea Prælati Diœcesanis, in quorum territorio existunt, omnimode subjiçiantur, derogando propterea cuilibet exemptioni et jurisdictioni vere aut quasi nullius, quæ nativam Ordinarii vel minimum limitet.» (Ib.)

—Collegiatæ ecclesiæ sunt parochiæ?

R. Af. «Collegiatis ecclesiis parochia adjecta semper erit et titulo parochiæ majoris distinguetur, ubi alia vel alia erectæ habeantur.» (Ib.)

—Hæc ecclesiæ Collegiatæ numerato capitulo constant?

R. Af. «Uniuscujusque Collegiatæ capitulum constabit ex Abbate Præsidente, cui animarum cura incumbet, qui præterea alia auctoritate ac jurisdictione potiatur quam ea quæ directivam et æconomicam ecclesiæ ac capituli administrationem respicit: insuper duobus canonicis *de officio* magistrali nempe et doctorali, et octo canonicis *de gratia*. Erunt etiam in singulis Collegiatis ecclesiis sex beneficiati seu capellani adsistentes.» (Art. 22.)

—Quomodo et a quo Collegiatarum ecclesiarum præbendæ providentur?

R. «Quæ in superioribus articulis, circa præbendarum ac beneficiorum et capellaniarum provisionem et capitulorum regimen in ecclesiis Cathedralibus statuta sunt, etiam in Collegiatis plene atque in omnibus vigeant ac observabuntur.» (Art. 23.)

—Quænam inter extinctas Collegiatas celebriores erant?

R. 1.ª Alcala Regalensis (*Alcalá la Real*) cujus Abbas Pontificali dignitate gaudebat, cum territorio vere nullius, et ut plurimum Episcopus titularis erat.

2.ª Alpharensis, cujus Abbatia jam a tempore Adolphonsi, cognomento *Sapientis*, Regii apud Castellam patronatus erat.

3.ª Beatiensis quæ olim Cathedralis et Accitanæ unita.

4.^a Bilbilitana seu Calatajubensis, quæ insignis erat ex Pontificia concessione, ipsiusque Decanus Pontificalium jure gaudebat.

5.^a Briviescensis de cujus celebri Archidiacono, jurisdictionem in territorio proprio et nullius exercente, supra dictum est.

6.^a Lermensis, cujus Abbas Pontificalibus quoque

insigniis decoratus erat, cum jurisdictione et territorio nullius.

7.^a Metimnensis (*Medina del Campo*) quæ quidem insignis etiam erat.

8.^a Talabricensis (*Talavera de la Reina*) quæ sæculo XIII ineunte a percelebri Archiepiscopo Roderico Eximini de Rada fundata fuit.

Aliæ omittuntur, etiam non ignobiles, quæ *hominem non habuerunt*.

—Cui competit Abbatis electio?

R. Hodiedum extra dubium est Regiæ Maj. competere, ex decreto lato collatis consiliis (1), quo sancitum est Abbatiam in Collegiatis ecclesiis esse primam Sedem post Pontificalem, et juxta mentem art. 23 Concord. providendam in omnibus Collegiatis, exceptis illis quæ privati juris patronatus sunt.

—Ergo hodie Abbas in Collegiatis nostris parochus est?

R. Af. Et patet 1.º ex verbis art. 22, ex quibus constat Abbatem curam animarum gesturum.

2.º Ex art. 25 quo cautum est nullum capitulum nec ecclesiasticam corporationem curam animarum in solidum, ut dicebatur, habiturum.

—Qua de causa Abbatis nomen præsidibus Collegiatarum in Concord. novis. datum fuit?

R. Eo quod apud omnes fere Collegiatas Hispanienses, præsertim apud Castellam, Præsides earum Abbates potius quam Decani nuncupabantur.

(1) In officiali ephemeride (vulgo *la Gaceta*) die 6.^a Julii, anni 1863 promulgata.

LECTIO XLI.

DE PORTIONARIIS IN CATHEDRALIBUS ET COLLEGIATIS ECCLESIIS.

—Qui dicuntur in ecclesiis Portionarii?

R. Clerici canonicis minores, qui in Cathedralibus et Collegiatis ecclesiis divino cultui operam præbent.

—Quænam eorum origo?

R. Cum ecclesia majores satis amplæ essent, ita ut exiguus canonicorum numerus cultus necessitatibus non responderet, aliquot canonicæ præbendæ dividebantur, ita ut ex eorum redditibus duo vel tres portiones fierent, quæ duobus vel tribus clericis ad augendum ministrorum numerum dabantur, unde illorum beneficia portiones seu *raciones*, illi vero portionarii, Hispanice *racioneros* dicebantur.

Posthac vero in aliquibus ecclesiis beneficia hoc ipso nomine fundata sunt.

—Portionarii habent vocem in Capitulo?

R. N. Nullo modo, enim canonicis æquiparantur.

—Sunt hodie in Hispaniensibus ecclesiis hujusmodi portionarii?

R. N. Sed omnino extincti sunt etiam nomine, ipsorumque loco creata nova classis, quæ beneficiatorum seu capellanorum adsistentium audit, nam in aliquibus ecclesiis præ ambitione, et frequentibus litibus (1) antiqui portionarii, capitulis graves et invidi devenerant.

(1) Famosæ fuerunt hac de causa lites inter capitulum et portionarios Cæsaraugustanæ Sedis, contendentibus his habere tres aureos (*reales*) titulo distributionum quotidianarum: anno 1646. Portionarii Cathedralis Granatensis contendebant palmas, candelasque ab Episcopo accipere non genu flexo, anno 1699: hac de causa lis adeo gravis exarsit, ut recursus *per vim*. sen ab abusu, induceretur, interdictum in cunctis ecclesiis imponeretur, Provisorque Episcopi exilio ac confiscatione mulctatus fuerit. Alia hujusmodi jurgia referre supervacaneum foret.

—Quid ergo de illis noviss. Conventio?

R. «Præter Dignitates et Canonicos ex quibus solum modo efformatur capitulum, ecclesiæ cathedrales habebunt Beneficiatos seu Capellanos adsistentes, cum proportionali ministrorum et servientium numero.» (Art. 16.)

—Quinam illorum hodie in Metropolitanis ecclesiis?

—R. «Ecclesia Toletana, Hispalensis et Cæsaraugustana, viginti et octo capitulares habebunt, et quo ad beneficiatos Toletana viginti quatuor, Hispalensis viginti duo, ac Cæsaraugustana viginti et octo. Tarraconensis, Valentina et Compostellana viginti sex capitulares ac viginti beneficiatos: Burgensis, Granatensis et Vallisoletana viginti quatuor capitulares et viginti beneficiatos.» (Art. 17.)

—Quis in suffraganeis eorum numeros?

R. «In Barcinonensi, Cordubensi, Gaditana, Legionensi, Malacitana et Ovetensi, viginti capitulares et sexdecim beneficiati. In Pacensi, Calagurritana, Carthaginensi, Conchensi, Gienensi, Lucensi, Palentina, Pampilonensi, Salmanticensi et Santanderiensi, decem et octo capitulares ac quatuordecim beneficiati. In reliquis decem et sex capitulares et duodecim beneficiati, in Minoricensi duodecim capitulares et decem beneficiati.» (Ib.)

—Possunt isti beneficiati exigere ut adimpleantur in eorum obsequium privilegia antiquis portionariis concessa?

R. N. Nam portionariorum classis etiam nomine et re extincta penitus fuit.

—Possunt ad has præbendas et beneficia nominari qui personalem residentiam habere nequeant?

R. N. «Gravi attentata circumstantiarum immutatione, cui ob præteritas rerum publicarum vicissitudines atque hujus etiam Conventionis occasione, hispanus clerus obnoxius est, Summus Pontifex et Regia Maj. pro sua quisque parte consentiunt nullam Dignitatem, Canonicatum aut beneficium, quod personalis residentiae onus adjunctum habeant, iis fore conferendum, qui cujuscumque muneris aut officii causa alibi teneantur assidue residere: nec contra ullum ex hujusmodi muneribus aut officiis, his demandandum, qui aliquod ex prædictis beneficiis possideant, ni forte

unum aut alterum dimittant; quæ proinde officia et beneficia deinceps incompatibilia prorsus erunt.» (Art. 19.)

—Inter hos beneficiatos seu capellanos adsistentes sunt aliqui cum officio?

R. Af. Nam inter eos includuntur musici et cantores, ad ecclesiarum servitium cultusque splendorem (1).

—Quid de illorum muneribus, oneribus et vestitu?

R. Regia schedula (2) jussum est ut hæc omnia a prælati taxentur, audito capitulo, donec cujusque ecclesiæ constitutiones approbatæ sint.

—Beneficiati tenentur ad distributiones quotidianas persolvendas vel lucrandas?

R. Af. Comprehenduntur enim in generali regula Concilii. (Cap. 3 et 4, Sess. XXI de Ref.: quam in Lectione XXXV, fól. 162, v.) quæ quidem hæc habet «tertiam partem fructuum et quorumcumque proventuum et obventionum, tam Dignitatum quam canonicatum, personatum *portionum* et officiorum separari debere, et in *distributiones quotidianas converti.*» (Sess. XXI, cap. 3 de Ref.)

(1) Real órden de 29 de Marzo de 1852.

(2) Real cédula de ruego y encargo de 11 de Julio de 1852. «Por cuanto conviene sea una misma en todas la situacion de los beneficiados ó capellanes asistentes, siguiendo el espíritu uniforme del Concordato, á diferencia de los antiguos racioneros y medio racioneros, que no la tenian igual en todas ellas.»

PARS QUARTA.

De parochis ut pote Episcoporum auxiliariis in spiritualibus.

LECTIO XLII.

DE ARCHIPRESBYTERIS PRÆSERTIM RURALIBUS, ET DIOECESON IN ARCHIPRESBYTERATUS DIVISIONE.

—Quis dicitur Archipresbyter?

R. Presbyter qui aliis Presbyteris præest.

—Quot sunt Archipresbyterorum species?

R. Primo et potissime titulares seu urbani et rurales.

2.º Cum jurisdictione et sine jurisdictione.

—Quænam est Archipresbyterorum urbanorum origo?

R. A primis Ecclesiæ incunabulis; absente enim Episcopo Archipresbyteri presbyteris præsidebant, sacra exercebant, et benedictionem impertiebant; nam illis cura in spiritualibus commisa erat, temporalium administratione Archidiaconis relicta. Hinc ut plurimum matrimoniorum benedictioni intererant et vicarii in spiritualibus dicebantur.

—Quænam ex nostra disciplina hodiequum Archipresbyterorum munia vel jurisdictio?

R. Archipresbyter urbanus seu titularis secundam post Pontificalem Sedem obtinet. Absente Decano, capitulo et ecclesiæ cathedrali præest. Præter hæc autem nullum illius munus, quamvis, ex praxi et consuetudine aliquarum ecclesiarum nostrarum, illius sit processiones generales regere, cum clerus civitatis et populus cum capitulo cathedrali conveniunt, qua de causa etiam sceptrum argenteum vel bacillum in processionibus gerit, ubi ita moris est.

—Quænam Archipresbyterorum ruralium origo?

R. Successerunt corepiscopis, hi enim inspectores territorii (*cora-episcopi*) erant quidam presbyteri rurales, juris-

dictione ut plurimum gratioſa ab Episcopis aucti. Cum vero ob hoc elati eſſent et ambitione laborarent, ab Episcopis aboliti ſunt et etiam nomen omnino deperiit.

—Quibus aliis nominibus Archipreſbyteri rurales vocitabantur?

R. Dicebantur etiam Archirurales, Plebani, Decani et foranei. Archirurales quia clerum vicorum et parvorum oppidorum præſidebant; qua de cauſa etiam Plebani dicebantur. Decani autem, quia ut plurimum decem clericis ruralibus, plus minusve, veluti decuriones præſidebant. Ideo Gratianus hæc habet. Archipreſbyteri, qui Decani a plebibus nuncupantur, ejus jurisdictioni (*Archidiaconi*) ſe noverrint ſubjacere (*c. ad hoc de off. Archidiacon.*)

—Quare foranei dicebantur?

R. Quia extra civitates eis aliqua vicariæ jurisdictionis pars ab Episcopo et archidiacono commitebatur.

—Quid S. Syn. de Archipreſbyteris habet?

R. Eos tamquam parochos ad prædicationem hortatur (1) «Archipreſbyteri quoque, Plebani, et quicumque parochiales vel alias curam animarum habentes eccleſias.... plebes ſibi commiſas pro ſua et earum capacitate paſcant ſalutaribus verbis.»

—Quomodo dividebantur antiquitus Episcopales Diœceſes?

R. Hac de re non erat uniformis diſciplina, quin etiam valde abformis (2).

Major pars dividebatur in Vicarias, ſeu generales, ſeu

(1) Sess. V, cap. 2.º

(2) Sic ex gr. Toletana decem habebat Vicarias, duas generales, alias foraneas. Corduba 62 Vicarias. Hispalis 48. Granata 22. Cæſarauguſta vero 4.

2.º Compoſtela 36 Arcipreſt. et 3 Vicarias: omnes vero ejus ſuffraganeæ in Archipreſbyteratus dividebantur. Burgos 46 Arcip. habebat in 14 Vicarias diviſos.

3.º Archidiaconatus autem vix agnoſcebantur. Gerundensis in quatuor dividebatur. In Auriensi decem diſtrictus erant e quibus 5 Archidiacon. andiebat: in Turiason. 5 diſtrictus, e quibus unus Archidiacon. andiebat: in Burgensi unus.

4.º Denique in Barchin. 4 diſtrictus e quibus 3 dicebantur Decanatus. Ap. Vich. 4 Decanatus et unus officialis. Ap. Solsona 5 officialatus et 2 Decanatus.

foraneas. Tertia pars in Archipreſbyteratus, aliæ vero in officialatus vel diſtrictus (vulgo *partidos*).

—Quomodo dividuntur hodie?

R. Ex mente Concord. noviss. omnes dividuntur uniformiter in Archipreſbyteratus, quin tamen hoc officiat ut vicarii generales vel officiales nominentur ubi vel conſuetudo, vel ratio exigant. Idcirco ex Regio Decreto (1), collatis cum Nuntio conſiliis, præceptum eſt, ut omnes Episcopi Archipreſbyteros nominent, qui Vicarii foranei ſint ad nutum amoviles, qui quidem, ſi fieri poteſt, reſidentiam habeant in locis ubi Curia civilis ad primam inſtantiam ſtabilita eſt.

—Quænam hodierna horum Archipreſbyterorum munia ſunt?

1.º Conſilium ferre Episcopo in parochiarum diſiſione, juxta art. 24 noviss. conventionis.

2.º Exercere jurisdictionem vicariam ad inſtar foraneorum, ad nutum Episcopi, prouti ipſe vel contentioſam, vel voluntariam, vel utramque titulo generalium impertiri velit. (Reg. Decreto ſupra citatum.)

3.º Scholas publicas primariæ educationis viſitare, ut conſcii an pueri in doctrina chriſtiana recte inſtituantur. (Ex Regio Decreto, die 23 Martii, an. 1852, relative ad art. ſecundum Concord.)

—Nominatio Archipreſbyterorum officit nominationi Vicariorum generalium?

R. N. Nam art. 5 nov. conv. ſic ait «Similiter, auditis Episcopis, conſtituentur vicarii generales pro iis locis, in quibus ob prædiſpoſitam hoc articulo Diœceſium conjunctionem, vel aliam juſtam cauſam neceſarii videantur.» (Art. 5.)

(1) Regium Decretum, die 21 Novemb. 1851 latum, quod quidem deprecatorii litteris, vulgo *cédula de ruego y encargo*, die 30 Decembris, Prælatiſ omnibus miſſum eſt.